

ΘΕΣΕΙΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΛΕΣΒΙΑΚΕΣ ΦΩΝΕΣ Β'
(Τα περιοδικά των Λεσβιακών Συλλόγων)

Του Παναγιώτη ΜΙΧΗΛΑΡΗ*

Δεν πρόφθασα καλά-καλά να δω δημοσιευμένες τις αράδες του πρώτου άρθρου μου στις φιλόξενες σελίδες του "ΕΜΠΡΟΣ" για τα λεσβιακά περιοδικά (Σύγχρονες λεσβιακές φωνές, τα έχουμε, κάπως ποιητικά, ονοματίσει), όταν ένα παράλληλο γεγονός ήρθε να επιβεβαιώσει, κάποιες από τις σκέψεις που είχα αναπτύξει για το φαινόμενο αυτό.

Εντελώς τυχαία, εντελώς συμπτωματικά πληροφορορήθηκα για την πρόσφατη έκδοση άλλων δύο εντύπων του είδους αυτού. Και να γιατί τυχαία και συμπτωματικά: Ένας οικείος και φίλος βρέθηκε, τώρα τελευταία, σε κάποιο ταχυδρομείο, όπου ένας συμπατριώτης μας από τα Πάφλα, ετοίμαζε για αποστολή το τρίτο τεύχος του περιοδικού, που ο εν Αθήναις Σύλλογος αυτού του χωριού, μετά από πολύχρονη κυοφορία έκανε πραγματικότητα και ο τίτλος του φυσικά "Πάμφυλα". Ένα καινούριο λοιπόν περιοδικό, ήρθε να προστεθεί κοντά στα άλλα, να πλουτίσει την λεσβιακή πολυφωνία. Η ύλη του; Όπως και η συναφής των άλλων περιοδικών και εφημερίδων των χωριών του νησιού μας (σελίδες απ' την ιστορία του, οι προσπάθειες ίδρυσης του Συλλόγου, κοινωνικές εκδηλώσεις, προσωπικότητες του χωριού κ.λ.π.) Στην ίδια γραμμή λοιπόν αλλά και με την ίδια αγάπη και το ίδιο μεράκι για τον τόπο του, με τη ίδια νοσταλγία για το χωριό και τους ανθρώπους τους.

Παράλληλα, κάπου διάβασα, ίσως στο περιοδικό "Η Λέσβος" που εκδίδει και διανέμει η ΟΑΣΠ, ότι κυκλοφόρησε και μια νέα εφημερίδα; Περιοδικό; που είχε το όνομα "Εν Κλειώ", αν θυμάμαι καλά. Αν έτσι έχουν τα πράγματα-, επειδή δεν έφτασε ακόμα στα χέρια μου-, μπορούμε να ευχηθούμε και στους Κλειώτες συμπατριώτες μας και κοινοτοχωριανούς μου, δύναμη και κουράγιο. Ίσως μάλιστα αυτό το τόσο όμορφο αλλά και τόσο "άγνωστο" (μπορεί τούτο να είναι και ευτύχημα) χωριό, να είχε μεγαλύτερη ανάγκη από ένα τέτοιο παράθυρο στον έξω κόσμο.

Να λοιπόν δύο ακόμα νέα έντυπα που περιστρέφονται γύρω από την δράση των ανθρώπων δύο ακόμα λεσβιακών χωριών χωριών όμως με την τριπλή ή και πολλαπλή μορφή, όπως τα ορίσαμε στο πρώτο μας άρθρο. (Θυμίζω

εδώ ότι όσο αφορά τα λεσβιακά χωριά, φαντάζομαι ότι το ίδιο συμβαίνει και με όλα τα ελληνικά χωριά, έχουμε πλέον τρεις μορφές τουλάχιστον: Την λεσβιακή, την Αθηναϊκή και όπου αλλού μέσα στην Ελλάδα, και αυτήν του εξωτερικού).

Τι μπορεί να σημαίνουν όμως οι νέες εκδόσεις; Μα ότι το φαινόμενο εξακολουθεί να επιβιώνει, να βρίσκει μιμητές, και χρονικά να επιμηκύνεται, αποτελώντας παράλληλα και ένα χρήσιμο πεδίο παρατηρήσεων.

Καλλιπολίτη Μαρία, Χορευτικό Γλυπτό με ηλεκτρόλυση μετάλλου, ύψος 10 εκ.

δια κόπωσης. Κάποιοι έχουν μπει στο πρόβλημα και επιχειρούν να ανανεώσουν τις δυνάμεις τους, να ανανεώσουν τα μέλη τους, να ανανεώσουν τα έντυπά τους. Τα ονόματα δεν χρειάζονται, ούτε άλλωστε αυτά αποτελούν ενέργειες μεμπτές και κατακριτέες. Μέσα στον χρόνο συμβαίνουν ποικίλες εξελίξεις. Μιας μορφής δραστηριότητα έρχεται να υποκαταστήσει μιαν άλλη, όταν κάποιες προϋποθέσεις λείπουν, όταν κάποιες νέες προϋποθέσεις υπάρξουν- τίποτα δεν εμφανίζεται τυχαία ή κάτω από πίεση- ούτε άλλωστε φεύγει από το προσκήνιο τυχαία ή παρακμάζοντας, όπως κακώς συνηθίζουμε να λέμε- απλώς συμπλήρωσε τον κύκλο του και οι συνθήκες απαιτούν αναπροσαρμογή και αλλαγή πορείας.

Όμως, όπως έχουν τα πράγματα έως τώρα εξελιχθεί, φαίνεται ότι η λεσβιακή παρουσία στο επίπεδο των αθηναϊκών, κυρίως, συλλόγων και περιοδικών κρύβει ακόμα μέσα της αρκετό μεγάλο δυναμισμό. Μάλιστα, τώρα που βρήκα την ευκαιρία, εξαιτίας αυτών των άρθρων μου στο "ΕΜΠΡΟΣ", να κοιτάξω περισσότερο προσεχτικά το φαινόμενο, μου δημιουργήθηκαν

και κάποιες επιπλέον σκέψεις. Σκέπτομαι δηλαδή, ότε πέρα από όλα τ' άλλα εκείνου που καθιστά σημαντικά, τουλάχιστον στα μάτια τα δικά μου, τα έντυπα αυτά είναι τούτο: αποτελούν το μέσον καταγραφής της ζωής, της συμπεριφοράς και της νοοτροπίας των λεσβίων του νησιού, κυρίως, και δευτερόντως εκείνων της Αθήνας.

Με άλλα λόγια μέσα από τις σελίδες τους μπορεί ο προσεχτικός παρατηρητής των πραγμάτων αυτών να εντοπίσει ποια είναι η στάση των ανθρώπων απέναντι στο παρελθόν τους, το πρόσφατο και απώτατο- ποια φαινόμενα, θεσμοί, αντικείμενα, πράγματα αποτελούν γι' αυτούς αξίες και ποια απαξίες- ποια είναι η στάση τους απέναντι στα καλλιτεχνικά και κοινωνικά δρώμενα- ποιες είναι οι εκδηλώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης, ποιά παραδοσιακά στοιχεία τους ενδιαφέρουν, τι αποτελεί μόδα και τι συγκίνηση και ένα σωρό άλλες κρίσιμες παρατηρήσεις. Και βεβαίως ένα αίσθημα γενικευμένου τοπικισμού το οποίο έχει φθάσει, μπορεί να φθάσει, στο επίπεδο του χωριού του καθενός από μας.

Σχηματίζει μάλιστα κανείς έντονα την πεποίθηση ότι οι περισσότεροι εν Αθήναις λέσβιοι -και φυσικά όχι μόνο οι λέσβιοι- αισθάνονται σαν προσωρινοί κάτοικοι της πρωτεύουσας έχοντας ως απώτερο σκοπό την επιστροφή, κάποτε, στο νησί, στο χωριό. Γι' αυτό βλέπουμε ότι αλλάζουν άρδην συμπεριφορά όταν έχουν να κάνουν με το νησί, με το χωριό. Θαρρείς ότι στο χωριό τους δείχνουν όλη την ευαισθησία, όλη την στοργή και προσοχή εκεί, σ' αυτή την κλίμακα τους απασχολούν προβλήματα που ενδεχομένως στην μεγαλύτερη εμβέλεια δεν τους ενδιαφέρουν ή δεν τους ενδιαφέρουν τόσο. Και βέβαια σ' αυτό ο ρόλος που παίζουν οι σύλλογοι και τα περιοδικά τους, οι σύγχρονες λεσβιακές φωνές, είναι καταλυτικός τόσο για την ανάδειξη όσο και για την συντήρηση των φαινομένων αυτών.

Αυτές όμως οι τοπικιστικές εκδηλώσεις -που εκδηλώσεις τους εκφράζονται και μέσω των εντύπων- αποτελούν θετικό ή αρνητικό φαινόμενο; Ποιος θα μας το βεβαιώσει με μια προσέγγιση νηφάλια και έγκυρη;

* Ο Παναγιώτης Μιχαηλάρης κατάγεται από τον Μανταμάδο. Είναι Ιστορικός στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.